

Agata Płachecka

Pedofilia w Kościele katolickim za pontyfikatów Benedykta XVI i papieża Franciszka

Streszczenie: Jednym z głównych problemów wewnętrznych o charakterze społecznym, z którym przez okres dwóch ostatnich pontyfikatów zmagają się instytucja Kościoła katolickiego jest występowanie w jego szeregach procederu pedofilii. Artykuł stanowi analizę różnicy w podejściu do problemu na przestrzeni dwóch ostatnich pontyfikatów, a badana skala zjawiska oraz zasięg terytorialny pozwala bez wątpienia nadać temu procederowi charakter globalny. W oparciu o analizy pontyfikatów wyraźnie zarysowuje się obraz globalny pedofilii w Kościele jako spuścizny po wieloletniej polityce tuszowania tego typu nadużyć seksualnych przez zwierzchników Kościoła. Ujawnienie przypadków nadużyć seksualnych, których dopuszczali się duchowni względem nieletnich w poszczególnych krajach, były bezpośrednią przyczyną kryzysu tamtejszych Kościołów powszechnych przypadających na okres pontyfikatu Benedykta XVI i papieża Franciszka.

Słowa kluczowe: Kościół katolicki, pedofilia, nadużycia seksualne, prawo kanoniczne, pontyfikat.

Wstęp

Głównym celem artykułu jest zbadanie różnic w podejściu Benedykta XVI i papieża Franciszka do problemu pedofilii w Kościele katolickim oraz ukazanie skali tego problemu w ujęciu globalnym, opierając

badania na przypadkach duchownych, dopuszczających się nadużyć seksualnych względem nieletnich w poszczególnych krajach. Należy odnotować, że zbiór publikacji naukowych na ten temat jest ciągle bardzo ubogi i trudno dostępny. Szczególnie jeśli chodzi o problem pedofilii w polskim Kościele nie, uwzględniając oczywiście sfery publicystycznej, z której raz na jakiś czas docierają informacje mówiące o poważnej randze tego problemu również w szeregach polskiego duchowieństwa. W celu ukazania różnic w podejściu do problemu pedofilii w Kościele katolickim na przestrzeni dwóch ostatnich pontyfikatów artykuł będzie się składał również z dwóch części. Pierwsza poświęcona zostanie okresowi pontyfikatu papieża Benedykta XVI, natomiast druga ukaze ciągle pozostająca kwestia otwartą, z uwagi na sprawowany urząd, pontyfikat papieża Franciszka. Zakres podmiotowy niniejszej pracy obejmuje środowisko duchownych Kościoła katolickiego, natomiast zakresem przedmiotowym jest występowanie zjawiska pedofilii w jego szeregach. Przedział czasowy limitują pontyfikaty dwóch ostatnich papieży, czyli 2005–2016, na które przypadł największy kryzys związany z nadużyciami seksualnymi w Kościele katolickim. Zakres terytorialny dotyczy państw, które w największym stopniu zostały dotknięte nadużyciami seksualnymi względem nieletnich, których na ich terenie dopuszczali się duchowni Kościoła katolickiego takich jak: Irlandia, Niemcy, Belgia, Holandia, Austria, Włochy i USA.

Pedofilia w Kościele w okresie pontyfikatu Benedykta XVI

Problem pedofilii w Kościele katolickim stał się jednym z głównych wyzwań, z którym musiał zmierzyć się Benedykt XVI. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż początek skandali związanych z nadużyciami seksualnymi w Kościele katolickim przypadł na schyłek pontyfikatu Jana Pawła II. To właśnie do ówczesnej Kongregacji Nauki i Wiary, na czele której stał kardynał Joseph Ratzinger, wpływały sprawy dotyczące nadużyć seksualnych, których dopuszczali się duchowni Kościoła katolickiego. Warto dodać, iż owa kongregacja

powstała w 1965 r. z przekształcenia tzw. „Świętego Oficjum”, które ustanowione zostało na przełomie lat 1541/1542, będąc tym samym najstarszą kongregacją Kurii Rzymskiej. To właśnie dokument pt. *Crimen Solicitationis* wydany w 1922 r. przez Święte Oficjum jest pierwszym, w którym Kościół potępia nadużycia seksualne występujące wśród duszpasterzy oraz reguluje procedury postępowania wobec takich duchownych¹.

Potrzeba dostosowania postanowień dokumentu wobec pogłębiających się problemów nadużyć seksualnych przez katolickich duchownych w Stanach Zjednoczonych czy Irlandii, skutkowałą wydaniem w 2001 r. listu pt. *De delictis gravionibus (O najpoważniejszych przestępstwach)*, którego autorem został właśnie kard. Joseph Ratzinger wraz z abp. Tracisia Bertonem. List ten podpisany został 18 maja 2001 r. przez ówczesnego kardynała Josepha Ratzingera, jako prefekta Kongregacji. Zarządzono w nim, że wszelkie dochodzenia w tych najpoważniejszych sprawach (dotyczyło to zresztą nie tylko nadużyć seksualnych, ale także ciężkich grzechów przeciw dyscyplinie kościelnej), przeprowadzane w Kościele, objęte będą tajemnicą papieską i nie należy ich przysyłać do miejscowych wymiarów sprawiedliwości pod groźbą ściągnięcia na siebie ekskomuniki². Dokument jasno pokazuje, że Joseph Ratzinger, jeszcze jako kardynał był wyraźnym zwolennikiem rozwiązywania problemów Kościoła za zamkniętymi drzwiami. Punktem kulminacyjnym okazał się rok 2002, kiedy to dziennik *Boston Globe* otrzymał pozwolenie na odtajnienie dokumentów, będących efektem kilkuletniego śledztwa tamtejszych dziennikarzy³. Na podstawie tych wydarzeń nakręcono

¹ Mg/mg, *Normae de gravioribus delictis; Wprowadzenie historyczne*, https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/kongregacje/kdwiary/wprowadzenie-sacramento-rum_15072010.html, 01.06.2016.

² tom (KAI), *Jan Paweł II i Benedykt XVI wobec nadużyć seksualnych, duchowieństwa*, <http://gosc.pl/doc/845449.Jan-Pawel-II-i-Benedykt-XVI-wobec-naduzyc-seksualnych/3>, 01.06.2016.

³ A. Lichnerowicz, *Mówiono, że jesteśmy antychrystami, zdrajcami - zdradza szefowa największej organizacji zrzeszającej ofiary księży pedofilów w USA*, http://www.tokfm.pl/Tokfm/1,103454,13680457,_Mowiono__ze_jestesmy_antychrystami__zdrajcami__.html, 01.06.2016.

film *Spotlight* nagrodzony *Oscarem*. W 2004 r. ukazał się oficjalny raport opracowany przez Uniwersytet John Jay College of Criminal Justice w Nowym Jorku. Zawierał dane z lat 1960–2002 dotyczące skali pedofilii w USA. Wynika z niego, iż we wskazanym okresie o pedofilię oskarżonych było 954 księży, z czego tylko 54 zostało skazanych. Liczbę ofiar oszacowano natomiast na ponad 10 tysięcy⁴. W 2010 r. ukazał się kolejny raport przygotowany przez ten sam uniwersytet, tym razem we współpracy z instytucją kościelną, która udostępniła pełną dokumentację przypadków molestowania w latach 1950–2010 oraz w połowie sfinansowała prowadzenie badań. Doliczono się wówczas 16 tysięcy ofiar i 6 tys. księży, którzy dopuścili się nadużyć seksualnych względem nieletnich⁵. Skala problemu bez wątpienia pokazuje od jak dawna pedofilia w Kościele katolickim była już bardzo poważnym problemem.

Kolejnym krajem głęboko dotkniętym nadużyciami seksualnymi w Kościele okazała się Austria. W Wiedniu w St. Polten w seminaryjnym komputerze znaleziono 40 tysięcy zdjęć pornograficznych oraz filmy, których tematyka była o tyle wstrząsająca, iż zawierała gwałty na małych dzieciach czy akty zoofilii. Dochodziło również do aktów homoseksualnych między klerykami seminarium⁶. Po wnikliwym zbadaniu sprawy przez Watykan postanowiono o zamknięciu seminarium ze skutkiem natychmiastowym⁷. Już w tym momencie można jasno postawić tezę, iż Joseph Ratzinger, będąc przewodniczącym Kongregacji Nauki i Wiary od 1981 r., o skali nadużyć seksualnych w Kościele musiał mieć większą wiedzę niż jakkolwiek watykański dostojnik współpracujący blisko z Janem Pawłem II. Być może dlatego 25 marca 2005 r., jeszcze przed objęciem urzędu

⁴ P. Studnicki, *Kościół, pedofilia, statystyka*<http://www.frona.pl/blogi/rzymskie-laboratorium/kosciol-pedofilia-statystyka,8663.html>, 01.06.2016.

⁵ M. Zawadzki, *Dlaczego księża molestowali?*, http://wyborcza.pl/1,76842,9623403,Dlaczego_ksieza_mo-lestowali_.html?disableRedirects=true, 01.06.2016.

⁶ J. Piaseczny, *Kościół austriacki stanął w obliczu seksualnego skandalu*, <https://www.tygodnikprze-gląd.pl/sodoma-seminarium>, 01.06.2016.

⁷ D. Bruncz, *Seminarium duchowne w Diecezji St Pölten zamknięte!*, <http://www.ekumenizm.pl/ko-scioly/katolickie/seminarium-duchowne-w-diecezji-st-polten-zamkniete>, 02.06.2016.

papieża, prowadząc Drogę Krzyżową w rzymskim Koloseum, mówił o „brudzie Kościoła i grzechu”, w którym żyją kapłani. Porównał wówczas Kościół do tonącej łodzi, która nabiera wody ze wszystkich stron⁸.

Pierwszym ciężkim wyzwaniem dla nowo wybranego papieża okazała się w 2005 r. Irlandia. Problem nadużyć seksualnych w tym kraju pojawił się już w latach 80. i 90. XX w. Dwie najgłośniejsze sprawy dotyczą księdza Billa Carney’a oraz Brendana Smytha. Tego pierwszego skazano za dwa z trzydziestu dwóch stawianych mu zarzutów. Watykan również skazał duchownego w swoim wewnętrznym postępowaniu, natomiast ten nie zgodził się na dobrowolnie opuszczenie parafii. Kościół wypłacił mu wówczas 30 tysięcy funtów i skłonił do odejścia⁹. Z kolei duchowny B. Smyth skazany został w 1997 r. w Dublinie za molestowanie 74 dzieci¹⁰. W obliczu tych i wielu innych przypadków nadużyć seksualnych w Irlandii w 2000 r. powołana została specjalna komisja kościelna, która prowadziła swoje własne dochodzenie. W 2005 r. ogłoszono pierwszy raport, w którym stwierdzono, że od 1940 r. czynnie działało 102 księży pedofilów, a liczba ofiar sięgnęła prawie 400¹¹. Cztery lata później pojawił się kolejny tzw. *Raport Rayana*, wedle którego prawda o nadużyciach seksualnych w Kościele okazała się jeszcze bardziej szokująca niż się tego dotychczas spodziewano. Według opublikowanych danych w latach 1936–1990 co najmniej 800 duchownych, zakonnic i zakonników stosowało wobec podopiecznych domów opieki i sierocińców przemoc fizyczną, psychiczną oraz akty molestowania seksualnego.

⁸ G. Polak, K. Tomasik, *Benedykt XVI o grzechu Kościoła*, <https://www.deon.pl/religia/swiety-patron-dnia/benedykt-xvi/art,2,benedykt-xvi-o-grzechu-kosciola.html>, 02.06.2016.

⁹ *How paedophile priest was allowed to evade justice*, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/news-night/8556659.stm>, 02.06.2016.

¹⁰ F. Ó Drisceoil, *Only the Devil: The story of Fr Brendan Smyth*, <https://pressack.rte.ie/2006/02/13/scannal-only-the-devil-the-fr-brendan-smyth-case>, 02.06.2016.

¹¹ J. Pawlicki, *Irlandzcy księża: tysiąc gwałtów na dzieciach?*, <http://wyborcza.pl/1,75248,3534888.html>, 02.06.2016.

Dzieci niejednokrotnie zmuszono również do pracy ponad własne siły. Liczbę ofiar oszacowano na około 30 tysięcy¹².

W obliczu tak wielkiego skandalu, który w Irlandii skutkował masowym wystąpieniem z Kościoła rzeszy wiernych, papież Benedykt XVI postanowił zabrać głos. W 2010 r. wystosował oficjalny list do irlandzkich katolików, w szczególności do ofiar przemocy seksualnej. Benedykt XVI, w poszczególnych fragmentach tego listu, zwrócił się do wszystkich wiernych i duchownych w jakikolwiek sposób powiązanych z nadużyciami seksualnymi w Irlandii. Zawarł w nim apel, zarówno do ofiar, współwinnych, jak i bezpośrednich sprawców. „Zdradziliście niewinnych młodych ludzi oraz ich rodziców, którzy pokładali w was zaufanie. Musicie za to odpowiedzieć przed Bogiem wszechmogącym, a także przed odpowiednio powołanymi do tego sądami. Utraciliście szacunek społeczności Irlandii i okryliście wstydem i hańbą waszych współbraci. A ci wśród was, którzy są kapłanami, zbezczeszili świętość sakramentu kapłaństwa, w którym Chrystus uobecnia się w nas i w naszych uczynkach. Ogromną krzywdę wyrządziliście ofiarom i naraziliście na wielką szkodę Kościół i społeczny obraz kapłaństwa i życia zakonnego”¹³. To tylko jeden z fragmentów listu skierowany do kapłanów i zakonników dopuszczających się nadużyć seksualnych. Swoje słowa Benedykt XVI skierował również do biskupów, których największą zbrodnią stała się obojętność. Oprócz słów papieża biskupi w Irlandii zostali zobowiązani do zgłaszania na policję nadużyć seksualnych, których dopuszczają się duchowni, pomimo, iż do tej pory takiego obowiązku nie było. W przypadku zaniedbania tego obowiązku powinny być wyciągane odpowiednie konsekwencje¹⁴. Skandal związany z sytuacją w Irlandii przyczynił się do gwałtownego kryzysu wśród wiernych Kościoła katolickiego. W latach 70. XX w. więcej niż 90 % ludności katolickiej w Irlandii deklarowało, że raz w tygodniu uczęszcza do

¹² P. McGarry, *Abuse in institutions amounted to torture*, <https://www.irishtimes.com/news/abuse-in-institutions-amounted-to-torture-1.610157>, 02.06.2016.

¹³ R. J. Sorkowicz, *Zdradziliście niewinnych młodych ludzi*, <http://www.fronda.pl/blogi/ks-rafal-sorkowicz-schr/zdradziliscie-niewinnych-mlodych-ludzi,35568.html>, 03.06.2016.

¹⁴ A. Zakrzewicz, *Głosy spoza chóru*, Warszawa 2013, s. 103.

kościół. Badania przeprowadzone w 2005 r. pokazały spadek tej liczby do 44 %¹⁵.

Kolejnym krajem głęboko dotkniętym nadużyciami seksualnymi ze strony duchownych w okresie pontyfikatu Benedykta XVI okazały się Niemcy. Wszystko zaczęło się od byłego dyrektora jezuickiego gimnazjum im. Piotra Kanizego w Berlinie, który ujawnił publicznie, że regularnie dochodziło tam do wykorzystywania seksualnego nieletnich. Dało to początek ujawnieniu nadużyć seksualnych również w innych niemieckich placówkach¹⁶. Jednym z nich okazał się chór w Ratyzbonie. Do molestowania chłopców miało tam dochodzić w latach 1958–1959. Sprawa stała się głośna głównie za względu na fakt, iż w latach późniejszych tj. 1964–1994 chórem kierował brat papieża ks. George Ratzinger. „Ówczesny dyrektor internatu miał wieczorami wyszukiwać w sypialni dwóch lub trzech chłopców, których zabierał do swego mieszkania. Tam częstował ich winem i oddawał się masturbacji”. Tak wynika z relacji Franza Wittenbrinka, który do 1967 r. mieszkał w internacie dla chórzystów w Ratyzbonie¹⁷. Jak podaje „Rzeczpospolita”, w ciągu pięciu lat od wybuchu skandalu pedofilii w niemieckim Kościele do tamtejszego Episkopatu zgłoszono ogółem 1500 ofiar molestowania seksualnego. 95% tych podań zostało rozpatrzonych pozytywnie. Do 2014 r. ofiarom wypłacono prawie 200 tys. euro odszkodowań, a wiele procesów trwa nadal. Skandal związany z ujawnieniem zjawiska pedofilii wśród niemieckich biskupów przyczynił się bez wątpienia do kryzysu trwającego na przestrzeni ostatnich lat w niemieckim Kościele. W 2011 r. Benedykt XVI postanowił odwiedzić swój rodzinny kraj, wybierając go na miejsce swojej kolejnej duszpasterskiej podróży. Na portalu YouTube można znaleźć zatrzważające nagranie z powitania papieża Benedykta XVI, które

¹⁵ J. Daniszewski, *Catholicism losing ground in Ireland*, <http://www.latimes.com/news/la-fg-ireland17apr17-story.html>, 03.06.2016.

¹⁶ PAP, *Jezuici przepraszają za molestowanie w gimnazjum*, <http://fakty.interia.pl/swiat/news-jezuici-przepraszaja-za-molestowanie-w-gimnazjum,nId,874478>, 04.06.2016.

¹⁷ A. Widzyk, *Szokujące szczegóły skandalu w chórze katedralnym*, <https://wiadomosci.wp.pl/szokujace-szczegoly-skandalu-w-chorze-katedralnym-6036651004347521a>, 02.06.2016.

w Polsce transmitowała telewizja TRWAM. Widać na nim, jak papież po uściśnięciu dłoni niemieckim dyplomatom zmierza w kierunku długiej kolejki biskupów i kardynałów. Benedykt XVI, który trzyma wyciągniętą dłoń w kierunku każdego z nich, po kolei spotyka się z reakcją, w której co drugi hierarcha nie podaje mu ręki¹⁸. Ten obraz jasno pokazuje, jak bardzo skala kryzysu ostatnich lat podzieliła tamtejszy Kościół.

Dwoma kolejnymi krajami, w których podczas pontyfikatu Benedykta XVI nadużycia seksualne wobec nieletnich wyszły na jaw, były Belgia i Holandia. W przypadku Belgii skandal wybuchł w 2010 r., kiedy tamtejszy biskup Joseph Vangheluwe przyznał się do seksualnego wykorzystywania chłopca ze swojego bliskiego otoczenia i płacenia rodzinie ofiary pieniędzy za milczenie¹⁹. Benedykt XVI przyjął jego rezygnację. Rok później ten sam biskup przyznał się również do molestowania dwóch swoich siostrzeńców²⁰. Przyznanie się do winy biskupa stało się zielonym światłem do rozpoczęcia walki z nadużyciami wśród duchownych w tym kraju. W tym celu powołano niezależną komisję, która w 2010 r. opublikowała raport przygotowany na podstawie 475 skarg. Po pierwsze wynikało z niego, że 13 ofiar wykorzystywania seksualnego ze strony duchownych Kościoła popełniło samobójstwo, natomiast 6 miało za sobą próby samobójcze. Większość badanych przez komisję przypadków pochodziła z lat 50. i 60. XX w. Według raportu najmłodsza ofiara wykorzystywania seksualnego przez duchownych miała 2 lata. Komisja, która opublikowała raport rozwiązała się po zajęciu jej dokumentacji przez belgijski wymiar sprawiedliwości²¹. Instytucja kościelna ze swojej strony postanowiła stworzyć dziesięć tzw. „punktów kontaktowych”,

¹⁸ *Skandaliczne powitanie papieża przez schizmatyzujących kardynałów Berlin 2011*, https://www.youtube.com/watch?v=_eJcKr6W7pk, 03.06.2016.

¹⁹ K. Szymańska-Borginon, *Biskup - pedofil kupował milczenie rodziny*, <http://www.rmfm24.pl/fa-kt/swiat/news-biskup-pedofil-kupowal-milczenie-rodziny,nId,291804>, 03.06.2016.

²⁰ *Psz/PAP, 400 skarg ws. pedofilii w belgijskim Kościele*, <http://www.newsweek.pl/swiat/pedofilia-w-kościele-w-belgii-ofiary-ksiezy-pedofilow,artykuly,380374,1.html>, 03.06.2016.

²¹ *Gk/PAP, Belgia: 13 samobójstw wśród ofiar pedofilii w Kościele*, <http://www>.

do których mogły zgłaszać się ofiary. Według opublikowanego raportu komisji kościelnej badającej kwestię nadużyć seksualnych w belgijskim Kościele w swoich szeregach zidentyfikowano 134 księży pedofilów. W 2011 r. swego rodzaju precedensem w Kościele stał się pozew ze strony belgijskiej, w którym kilkadziesiąt ofiar nadużyć seksualnych i zaniedbań ze strony duchownych pozwało Watykan. Był to zarazem pierwszy przypadek w Europie, kiedy podjęto kroki prawne przeciwko Stolicy Apostolskiej²². „Złożony pozew jest skierowany przeciwko Watykanowi i całym władzom belgijskiego Kościoła: biskupom, przełożonym ruchów i kongregacji religijnych w Belgii”²³. Tak o pozwie mówił prawnik reprezentujący stronę belgijską.

Zanim poruszona zostanie kwestia Holandii, należy zwrócić uwagę, iż w obliczu wielkiego kryzysu związanego z pedofilią w Kościele Benedykt XVI zmuszony był podjąć kroki pokazujące realną walkę Kościoła z tym procederem. Jednym z nich były zaostrenia norm postępowania wobec księży-pedofilów. W tym celu w 2010 r. papież zmodyfikował wydany 9 lat wcześniej dokument *Delicta Graviora*. Przede wszystkim zmieniono w nim okres przedawnienia wobec przestępstw nadużyć seksualnych z 10 do 20 lat. Jest to okres liczony od momentu osiągnięcia przez ofiarę pedofilii pełnoletności. Na mocy tych zmian do ciężkich grzechów przeciw VI przykazaniu (Nie cudzołóż) dołączyło przestępstwo pornografii dziecięcej. Dokument zawiera również informację, iż w najcięższych przypadkach Kongregacja Nauki i Wiary ma prawo sądzić także kardynałów²⁴. W świetle przeprowadzonych badań nasuwa się wniosek, iż złota zasada *Lex retro non agit*, czyli prawo nie działa wstecz, okazuje się być bardzo krzywdząca dla ofiar pedofilii w Kościele katolickim.

newsweek.pl/swiat/pedofilia-w-kosciele-belgia-13-samobojstw-wsrod-ofiar-pedofilii,artykuly,64389,1,1,1.html, 03.06.2016.

²² IAR/PAP, *Tego w Europie jeszcze nie było - pozwali samego papieża*, <https://wiadomosci.wp.pl/tego-w-europie-jeszcze-nie-bylo-pozwali-samego-papieza-6036663483483265a>, 03.06.2016.

²³ Tamże.

²⁴ A. Zakrzewicz, *Utrata koloratki za pedofilię*, <http://www.lewica.pl/index.php?id=24544&tytul=Agnieszka-Zakrzewicz:-Utrata-koloratki-za-pedofili%EA>, 03.06.2016.

Jeżeli bowiem do momentu modyfikacji przez Benedykta XVI norm prawnych pozwalających sądzić kardynałów za nadużycia seksualne przez Kongregację Nauki i Wiary hierarchowie rangą kardynała nie mogli być bezpośrednio pociągani do odpowiedzialności, oznacza to, że proceder tuszowania nadużyć seksualnych w Kościele przyjął mechanizm błędnego koła i odbywał się w majestacie obowiązującego prawa kościelnego.

Tak jak wcześniej wspomniano problem pedofilii dotknął również Kościół katolicki w Holandii. Aby zbadać skalę problemu Konferencja Biskupów Holenderskich i Holenderska Konferencja Religijna powołały specjalną komisję, w skład, której weszło 6 osób: były minister edukacji, burmistrz Hagi, były sędzia, profesorowie uniwersyteccy i psycholog²⁵. Na podstawie 1795 skarg komisja zidentyfikowała 800 sprawców nadużyć, którzy pracowali bądź pracują w instytucjach kościelnych. Swoje śledztwo komisja oparła o 1800 dokumentów dotyczących molestowania w domach dziecka, szkołach i seminariach. Badania komisji objęły lata 1945–2010²⁶. W tym przypadku Kościół poczuł się również zobowiązany do wypłaty odszkodowań ofiarom nadużyć. Wobec ustaleń komisji zasądzono następujące formy zadośćuczynienia: „Odszkodowania – według rekomendacji komisji – mają wynosić od 5 000 euro, poprzez 25 000 euro dla ofiar gwałtu do maksymalnej wysokości 100 000 euro za »szczególne przypadki«. Ofiarom należą się także przeprosiny, wsparcie oraz potwierdzenie ich cierpień”²⁷.

Na przestrzeni pontyfikatu Benedykta XVI problem pedofilii wśród duchownych dotknął również Włochy. Badanie skali tego zjawiska w tamtejszych strukturach kościelnych zostało zwieńczone oficjalnym stanowiskiem Episkopatu Włoch w 2012 r. Jak podał jego sekretarz biskup Mariano Crociata na przestrzeni ostatnich 10 lat,

²⁵ atab, kan, pw, gśad, *Holandia: kościół tuszował przypadki molestowania*, <http://www.tvp.info/5922716/holandia-kosciol-tuszowal-przypadki-molestowania>, 03.06.2016.

²⁶ Tamże.

²⁷ D. Walenciak, *Kościół w Holandii zapłaci odszkodowania ofiarom pedofilów*, <http://www.tvp.info/4773891/swiat/holandia-kosciol-zaplaci-ofiarom-ksiezy-pedofilow>, 04.06.2016.

licząc od roku 2012, potwierdzono 135 przypadków pedofilii wśród duchownych Kościoła²⁸. Biskup dodał, że 77 z nich miało swój finał przed włoskim wymiarem sprawiedliwości, 22 z nich zakończyły się wydaniem wyroku w pierwszej instancji, natomiast 17 w drugiej instancji. 21 sprawców dobrowolnie poddało się karze bez rozprawy sądowej, natomiast 12 spraw uznano w świetle prawa za przedawnione²⁹. Wraz z zaprezentowanym stanowiskiem włoski Episkopat przedstawił również opracowane przez siebie wytyczne do walki z pedofilią. Na mocy tych wytycznych biskupi włoscy nie mają obowiązku zgłaszania i przekazywania informacji związanych z nadużyciami seksualnymi względem nieletnich tamtejszym wymiarom sprawiedliwości. Zaznaczono jednak, że linia postępowania wobec przypadków pedofilii musi być zgodna z włoskim prawem³⁰.

Nawiązując do samej istoty wytycznych, należy zauważyć, iż kolejnym z kroków walki z pedofilią wśród duchownych podczas pontyfikatu Benedykta XVI było zarządzenie wydane przez Kongregację Nauki i Wiary dotyczące przygotowania i opracowania przez Episkopat w każdym kraju odpowiednich wytycznych, według których biskupi będą prowadzić postępowania wobec duchownych, którzy dopuścili się nadużyć seksualnych względem nieletnich. Okólnik do Konferencji Episkopatów w sprawie opracowania »wytycznych« dotyczących sposobów postępowania w przypadku nadużyć seksualnych popełnionych przez duchownych wobec osób niepełnoletnich został oficjalnie opublikowany w maju 2011 r. Znajdziemy tam konkretne wskazania dotyczące opracowania wytycznych zgodnych z obowiązującym prawem kanonicznym, przy jednoczesnym zachowaniu współpracy z rodzimymi wymiarami sprawiedliwości. W dalszym ciągu mamy w nich jednak do czynienia z podkreśleniem zachowania odpowiedniej tajności i dyskrecji przy prowadzeniu procesów

²⁸ PAP, *Zebrali dane z 10 lat: 135 przypadków pedofilii wśród księży*, <http://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/artykuly/391479,zebrali-dane-z-10-lat-135-przypadkow-pedofilii-wsrod-ksiezy.html>, 04.06.2016.

²⁹ Tamże.

³⁰ Tamże.

kanonicznych z uwagi na zachowanie reputacji oskarżonych, których dotyczy proces³¹.

Bez wątpienia pontyfikat Benedykta XVI obfitował w trudny dla Kościoła czas związany z wyjściem na światło dzienne ciężaru nadużyć seksualnych, których dopuszczali się duchowni Kościoła przez dziesięciolecia. Możliwe, że był to jeden z głównych powodów jego późniejszej abdykacji. Biorąc pod uwagę, jak daleko w historii sięgają ujawnione po latach przypadki nadużyć seksualnych, do których dochodziło w kościelnych kuluarach, Benedykt XVI podczas pontyfikatu musiał wziąć na siebie ciężar własnych zaniedbań i konsekwencji polityki tuszowania, którą prowadził jeszcze jako kardynał. Fakty i liczby jasno pokazują o jak dużej skali problemu pedofilii w Kościele możemy mówić. Podsumowaniem niech będą oficjalne liczby, choć prawdopodobnie, jednak nieostateczne. W 2014 r. ambasador Watykanu przy ONZ ujawnił statystyki walki z pedofilią w Kościele w ciągu ostatnich 10 lat: 842 księży zostało wyrzuconych z Kościoła za molestowanie dzieci, a kolejnych 2572 zostało zdyscyplinowanych „mniejszymi sankcjami”³². Faktycznej liczby ofiar nie poznamy prawdopodobnie nigdy.

Pedofilia w Kościele w okresie pontyfikatu Papieża Franciszka

Bez wątpienia i papież Franciszek rozpoczął swój pontyfikat w obliczu wielu wyzwań związanych z pedofilią w Kościele. Pewien kierunek działań został już jednak wyznaczony przez poprzednika. Papież Franciszek walkę z pedofilią uznał za jeden z priorytetowych celów swojego pontyfikatu. Zapowiedział, że w tej kwestii będzie kontynuatorem dzieła poprzednika. Pierwszym poważnym posunięciem

³¹ Papieski Uniwersytet Gregoriański, *Ku uzdrowieniu i odnowie. Materiały z sympozjum dla biskupów i przełożonych zakonnych o seksualnym wykorzystaniu osób niepełnoletnich*, Kraków 2012, s. 23–30.

³² M. Wilgocki, *Watykan pokazuje statystyki. Przez ostatnie 10 lat wyrzucił za pedofilię ponad 800 księży*, http://wyborcza.pl/1,76842,15912068,Watykan_pokazuje_statystyki_Przez_ostatnie_10_lat.html, 06.06.2016.

było ustanowienie Komisji do Spraw Zwalczania Pedofilii w Kościele. Oficjalny skład prezentuje się następująco: doktor Catherine Bonnet z Francji, ofiara pedofilii z Irlandii Marie Collins, profesor Sheila Hollins z Wielkiej Brytanii, arcybiskup Bostonu kardynał Sean Patrick O'Malley, profesor Claudio Papale z Włoch, uczeń papieża Franciszka- ksiądz Humberto Miguel Yanez z Argentyny i niemiecki ksiądz Hans Zollner z Uniwersytetu Gregoriańskiego³³. Decyzję o utworzeniu komisji papież Franciszek podjął po konsultacji i na wniosek Rady Kardynałów, która składa się z 8 członków i pełni funkcję ciała doradczego papieża. Głównym celem komisji jest walka z pedofilią oraz ochrona osób małoletnich przed nadużyciami. Zadania komisji mają skupiać się wokół informowania o sytuacji ofiar wykorzystywania seksualnego, niesienia im pomocy oraz wspierania poszczególnych Episkopatów poprzez sugerowanie odpowiednich rozwiązań przy sprawach nadużyć seksualnych. Komisja ma również pracować nad inicjatywami wspierającymi walkę z pedofilią oraz wzmacniać system prewencyjny³⁴. Na decyzję o jej powołaniu bardzo pozytywnie zareagowała archidiecezja w Chicago. Tamtejsze władze kościelne w 1992 r., czyli w latach, kiedy problemy nadużyć seksualnych w USA zaczęły wychodzić na światło dzienne, utworzyły podobną komisję, która na celu miała ochronę nieletnich przed pedofilią³⁵.

Wieloletnie zamiatanie pod dywan problemu pedofilii oraz jego skala doprowadziły do głośnego odzewu ze strony ONZ. W lutym 2014 r. Komitet ONZ do spraw Praw Dziecka opublikował raport krytykujący Watykan za tuszowanie i tolerowanie w swoich szeregach księży-pedofilów. Raport był swego rodzaju apelem do Stolicy

³³ Pp/PAP, *Papieska komisja: tragiczne konsekwencje milczenia o pedofilii*, <http://www.rmfm24.pl/fakty/swiat/news-papieska-komisja-tragiczne-konsekwencje-milczenia-o-pedofilii.nId,1419317>, 06.06.2016.

³⁴ Zespół wPolityce.pl, *Papież ustanowił komisję ds. zwalczania pedofilii w Kościele*, <https://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/995630,Papiez-ustanowil-komisje-do-spraw-zwalczania-pedofilii-w-Kosciele>, 06.06.2016.

³⁵ Ak, *Archidiecezja Chicagowska za zwalczaniem pedofilii w Kościele*, <http://dziennikzwiazkowy.com/chicago/archidiecezja-chicagowska-za-zwalczaniem-pedofilii-w-kosciele>, 06.06.2016.

Apostolskiej. Przede wszystkim o to, aby przekazała odpowiednim organom akta dotyczące księży-pedofilów i tych, którzy uniknęli odpowiedzialności, a w świetle prawa powinni zostać ukarani. Według komitetu Watykan zbagatelizował skalę problemu pedofilii i kontynuuje politykę ukrywania sprawców³⁶. ONZ, punktując błędy Kościoła, zwrócił uwagę m.in. na: przenoszenie z parafii do parafii sprawców nadużyć seksualnych, odmowę udostępnienia danych na temat przypadków molestowania, traktowanie nadużyć seksualnych jako deliktu przeciw moralności a nie jako przestępstwa, ukrywanie sprawców nadużyć seksualnych w oparciu o znowę milczenia pod groźbą ekskomuniki oraz odmawianie współpracy państwowym organom ścigania³⁷. Autorzy raportu naciskali na konieczność kierowania przypadków nadużyć do odpowiednich organów ścigania, w celu ukarania sprawców w odpowiedni sposób. Komitet domagał się również gruntownej zmiany przepisów kanonicznych w kwestii uznania molestowania seksualnego wobec nieletnich za przestępstwo oraz zniesienia wszelkich przepisów, które w jakikolwiek sposób nakładałyby obowiązek milczenia na ofiarę oraz wszystkich tych, którzy mają o takim przestępstwie stosowną wiedzę³⁸. Dodatkowo komitet nalegał, by Stolica Apostolska wypracowała jeszcze bardziej jasne i skuteczne procedury zapewniające ofiarom pedofilii stosowną ochronę i wsparcie. Potępiono również proceder wsparcia psychologicznego i pomoc materialną w zamian za ugodę, kwitując tego typu praktyki jako swoisty „handel”³⁹.

Na reakcję Watykanu nie trzeba było długo czekać. W oficjalnym wystąpieniu Stolica Apostolska oświadczyła, że podda analizie

³⁶ Redakcja, *ONZ ostro do Watykanu: usuńcie z Kościoła wszystkich pedofilów*, <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/1569737,1,onz-ostro-do-watykanu-usuncie-z-kosciola-wszystkich-pedofilow.read>, 06.06.2016.

³⁷ P. Markiewicz, *Oto »dewastujący raport« ONZ. Tak Kościół »zajmuje się« wykorzystywaniem seksualnym dzieci przez księży [PUNKT PO PUNKCIE]*, http://www.tokfm.pl/Tokfm/1,103454,15445631,Oto__dewastujacy_raport__ONZ__Tak_Kosciol__zajmuje.html, 06.06.2016.

³⁸ Tamże.

³⁹ Tamże.

wszystkie zarzuty postawione w raporcie komisji⁴⁰. Stały obserwator Stolicy Apostolskiej przy genewskiej siedzibie ONZ arcybiskup Silvano Tomasi zaznaczył jednak, że raport nie powstał w oparciu o aktualną perspektywę pokazującą zmiany i postęp, które poczyniono w kwestii ochrony małoletnich przed molestowaniem. Co więcej, w odpowiedzi na raport rzecznik Stolicy Apostolskiej ksiądz Federico Lombardi zapewnił, że: „Watykan podchodzi do przypadków pedofilii w Kościele zgodnie z wymogiem przejrzystości. Oceniał, że często Kościół jest »atakowany«”⁴¹. Na podparcie swoich argumentów rzecznik Watykanu dodał, iż w niedługim czasie zostanie przedłożony szczegółowy program działania komisji do spraw ochrony dzieci powołanej przez papieża Franciszka⁴². Kilka miesięcy po wydaniu krytycznego raportu ze strony ONZ nastąpił nieoczekiwany zwrot akcji. Działający przy ONZ Komitet Przeciwko Torturom wyraził się przychylnie odnośnie działań Kościoła na rzecz walki z pedofilią i wspierania ofiar molestowania⁴³. Wątpliwości ze strony Komitetu Przeciwko Torturom pojawiły się na skutek licznych apeli ze strony organizacji zrzeszających ofiary pedofilii w Kościele. Po konsultacjach i konfrontacji z przedstawicielami Stolicy Apostolskiej Komitet stwierdził, iż pedofilii w Kościele nie można uznać za tortury⁴⁴. Swoją decyzję motywował tym, iż co prawda Watykan jest stroną w konwencji o zakazie stosowania tortur, natomiast de facto nie może odpowiadać za przestępstwa członków tego Kościoła popełniane w różnych częściach świata⁴⁵. Franciszek w swoich wystąpieniach wielokrotnie podkreślał, jakim nieodwracalnym piętnem dla Kościoła

⁴⁰ PW /PSZL, *Watykan: raport ONZ ingeruje w nasze nauczanie*, www.tvp.info/13897982/watykan-raport-onz-ingeruje-w-nasze-nauczanie, 06.06.2016.

⁴¹ IAR, PAP, bk, *ONZ krytykuje Watykan za stosunek do pedofilii. Włoska prasa po stronie Stolicy Apostolskiej*, <https://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/1042281,-ONZ-krytykuje-Watykan-za-stosunek-do-pedofilii-Wloska-prasa-po-stronie-Stolicy-Apostolskiej>, 06.06.2016.

⁴² Tamże.

⁴³ Mc, *ONZ wyraża uznanie dla Watykanu ws. walki z pedofilią w Kościele*, <https://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/1133204,ONZ-wyraza-uznanie-dla-Watykanu-ws-walki-z-pedofilia-w-Kosciele>, 06.06.2016.

⁴⁴ Tamże.

⁴⁵ PAP, *Komitet Przeciwko Torturom analizuje raport Watykanu*, <https://wiadomo>

są księży-pedofile. W jednym z wywiadów dla włoskiego tygodnika „La Repubblica” podkreślił, iż ma świadomość, że w tego typu procedery uwikłani są nie tylko zwykli duchowni, lecz hierarchowie wyższej rangi, tacy jak biskupi czy kardynałowie⁴⁶.

7 lipca 2014 r. z inicjatywy papieża Franciszka odbyła się uroczysta msza św. z udziałem 6 ofiar pedofilii w Kościele. Papież prosił o przebaczenie ofiary, określając lubieżne czyny, których dopuścili się księży i biskupi, jako „profanację oblicza Boga”. Przyznał, iż brak reakcji ze strony hierarchów Kościoła przyczynił się do pogłębiania cierpienia ofiar. Wielu krytyków pontyfikatu Benedykta XVI w walce z pedofilią zarzucało mu bierność wobec wyciągania konsekwencji w stosunku do tych duchownych, którzy jako zwierzchnicy kościelni odpowiadają za tuszowanie nadużyć seksualnych wśród księży. Obecny papież, mając na względzie potrzebę całkowitego oczyszczenia Kościoła z problemu pedofilii nie ustaje w staraniach o należyte ukaranie sprawców, również tych, którzy świadomie latami milczeli w kwestii pedofilii. W tym celu w czerwcu 2015 r. Franciszek zatwierdził specjalny wydział sądowy do badania przypadków biskupów tuszujących pedofilię w podległych im diecezjach⁴⁷. Trybunał dla biskupów jest wydziałem podległym Kongregacji Nauki i Wiary. Propozycja utworzenia urzędu została złożona przez 17-osobową komisję, w skład której weszły m.in. dwie ofiary molestowane w przeszłości przez księży⁴⁸.

Konsekwentne realizowanie postulatu walki z pedofilią, mające swoje odzwierciedlenie w konkretnych inicjatywach, bez wątpienia przyczyniło się do poszerzenia grona zwolenników papieża Fran-

mosci.wp.pl/komitet-przeciwko-torturom-analizuje-raport-watykanu-6031571533153409a, 06.06.2016.

⁴⁶ Tamże.

⁴⁷ fil//gak, *Papież zatwierdził specjalny wydział. Osądzi biskupów kryjących księży-pedofilów*, <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/papiez-franciszek-zatwierdzil-wydzial-ds-biskupow-kryjacych-pedofilow,550171.html>, 07.06.2016.

⁴⁸ K. Zuchowicz, *Papież osądzi biskupów kryjących pedofilię w Kościele? W Watykanie powstanie specjalny departament sądowy*, <http://natemat.pl/145285,papiez-osadzi-biskupow-kryjacych-pedofilie-w-kosciele-w-watykanie-powstanie-specjalny-departament-sadowy>, 07.06.2016.

ciszka. Nie brakuje jednak i sytuacji kontrowersyjnych, w których słuszność jego decyzji poddawana jest poważnym wątpliwościom. Jedną z takich decyzji związana jest z osobą biskupa Juana Barrosa Madrida, który w styczniu 2015 r. został mianowany szefem diecezji Osorno. Zanim Juan Barrosa Madrid otrzymał święcenia biskupie był bliskim współpracownikiem księdza Fernanda Karadimy. Ten w 2011 r. został przez Watykan skazany na życie w odosobnieniu i pokutę za pedofilię, której dopuścił się w latach 80. i 90. J. B. Madrid był w tej sytuacji o tyle kontrowersyjną postacią, iż część ofiar F. Karadimy zarzuca mu świadome tuszowanie przestępstw molestowania nieletnich, na temat których J. B. Madrid miał stosowną wiedzę. Nadanie mu tytułu biskupa wywołało sprzeciw nie tylko wśród ofiar F. Karadimy. O odwołanie decyzji zwróciło się do papieża Franciszka grono księży z Osorno, a także grupa deputowanych chilijskiego parlamentu. Przed katedrą, w której odbywała się uroczystość objęcia przez J. B. Madrida urzędu biskupa, zebrało się kilka tysięcy protestujących wiernych. Sprawa przybrała na tyle poważne rozmiary, iż zrodziła sprzeciw kilku członków Komisji do Spraw Ochrony Nieletnich, którą powołał wcześniej papież Franciszek. Ich zdaniem papież zignorował głosy ofiar, a bezpieczeństwo tamtejszych dzieci mogło być zagrożone⁴⁹.

Kolejną kontrowersję wywołała decyzja papieża Franciszka o mianowaniu szefem watykańskiej dyplomacji abpa. Paula Richarda Gallaghera. Przed nominacją przez półtora roku był nuncjuszem w Australii. Jego nazwisko padło w dokumencie komitetu ONZ Przeciwno Torturom w kontekście nadużyć seksualnych wśród duchownych katolickich w Australii. Osoba P. R. Gallaghery była przez Komitet postrzegana w negatywnym świetle. Zarzucono mu brak współpracy w związku z odmową udostępnienia watykańskich dokumentów dotyczących dwóch nieżyjących księży oskarżonych o pedofilię. Dochodzenie prokuratora dotyczyło wówczas przestępstw

⁴⁹ T. Bielecki, *Spor o chilijskiego biskupa - ofiary atakują, Watykan broni*, http://wyborcza.pl/1,76842,17721711,Spor_o_chilijskiego_biskupa_ofiary_atakuja_Watykan.html, 07.06.2016.

nadużyć seksualnych względem około 100 dzieci, do których docho-
dziło w Australii na przestrzeni 40 lat⁵⁰.

Walka z „brudem pedofili” w Kościele stała się dla papieża prio-
rytetowym celem pontyfikatu, co podkreślał niejednokrotnie również
podczas swoich zagranicznych podróży. Jedną z najbardziej symbol-
icznych, w kontekście walki z nadużyciami seksualnymi w Kościele,
okazała się wizyta papieża Franciszka w USA. Na spotkanie z pa-
pieżem w Filadelfii przybyło 5 ofiar. Spotkanie odbyło się we współ-
pracy z kardynałem Seanem Patrickiem O’Malleyem, arcybiskupem
Bostonu - diecezji, w której nadużycia seksualne w USA osiągnęły
największą skalę. Kardynał pełni zarazem funkcję przewodniczącego
Papieskiej Komisji ds. Ochrony Nieletnich. Papież o swoim spotkaniu
z ofiarami poinformował biskupów podczas Światowego Spotkania
Rodzin, w którym wspólnie uczestniczyli. Franciszek złożył wówczas
oficjalną deklarację: „Przyrzekam, że wszyscy odpowiedzialni za sek-
sualne wykorzystanie nieletnich zostaną ukarani. Bóg płacze. Tych
przestępstw i grzechów seksualnego wykorzystywania dzieci nie
można dalej utrzymywać w tajemnicy”⁵¹. Papież kolejny raz wyraził
głęboki żal i wstyd związany ze skalą nadużyć seksualnych w USA.
Podkreślił przy tym, że każdy, kto wykorzystywał seksualnie dzieci
lub nie podjął się ich obrony zostanie ukarany. Przy okazji potępił
postawę tych, którzy zaniedbali swój obowiązek ochrony dzieci przed
nadużyciami, a często sami się ich dopuszczali. „Obiecuję wam, że
będziemy podążać drogą prawdy, dokądkolwiek miałaby ona nas za-
prowadzić” - zwrócił się do biskupów⁵². 4 czerwca 2016 r. Franciszek
opublikował list apostolski, w którym precyzuje interpretacje norm
kanonicznych obowiązujących do tej pory w Kościele. W ich nowym
brzmieniu będzie można usunąć biskupa nie tylko wtedy, kiedy

⁵⁰ PAP, *Kontrowersje wokół nowego szefa dyplomacji Watykanu*, <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/kontrowersje-wokol-nowego-szefa-dyplomacji-watykanu/j19vf>, 07.06.2016.

⁵¹ ann/PAP, *Papież spotkał się z ofiarami pedofilii*, <https://wpolityce.pl/swiat/203965-papiez-spotkal-sie-z-ofiarami-pedofilii-blagam-o-przebaczenie>, 07.06.2016.

⁵² pch, k, *Papież do ofiar pedofilii: księża i biskupi winni nadużyć będą ukarani*, <http://www.tvp.info/21825422/papiez-do-ofiar-pedofilii-ksieza-i-biskupi-winni-naduzyc-beda-ukarani>, 07.06.2016.

pośrednio dopuści się nadużyć seksualnych, ale również wtedy, gdy będzie ponosił winę za poważne zaniedbania w tej sprawie, nawet bez jego winy moralnej. W takim przypadku też sprawa przekazana będzie do kongregacji Kurii Rzymskiej, której podlega biskup. Następnie poinformowany zostanie o prawie do obrony. Jeżeli zapadnie decyzja o usunięciu, otrzyma szansę dobrowolnego ustąpienia z urzędu, gdyby jednak przez 15 dni się do niej nie ustosunkował, będzie musiał zrzec się go przymusowo. Decyzję taką ostatecznie zatwierdzał będzie papież przy współpracy z powołanym do tego kolegium prawników. Nowe przepisy weszły w życie z dniem 5 września 2016 r.

Podsumowując dotychczasową walkę papieża Franciszka z procederem pedofilii w Kościele, trudno nie dojść do wniosku, że pomimo przejętej od poprzednika pewnej wypracowanej ścieżki kroczy on jednak własną drogą. Jest ona bardziej radykalna od tej, którą zapoczątkował Benedykt XVI. Poszczególne inicjatywy, które przedsięwziął papież do tej pory, mogą świadczyć o tym, iż zrozumiał on główną istotę problemu pedofilii w Kościele, którą było ciche przyzwolenie zwierzchników kościelnych na odbieranie godności dzieciom i młodym ludziom przez dziesięciolecia.

Zakończenie

Problem pedofilii w Kościele katolickim w okresie pontyfikatu Benedykta XVI i papieża Franciszka jest bezpośrednim skutkiem tuszowania tego procederu przez dziesięciolecia. Przyjąć należy również drugą tezę, że przypadki nadużyć seksualnych, których dopuszczali się duchowni względem nieletnich w poszczególnych krajach, były bezpośrednią przyczyną kryzysu tamtejszych Kościołów powszechnych, które miały miejsce w okresie pontyfikatu Benedykta XVI i papieża Franciszka. Obie tezy uzyskały swoje potwierdzenie w toku moich badań. Na przykładzie takich krajów jak Niemcy, Irlandia czy Austria wyraźnie widać, że skala problemu pedofilii w tamtejszych Kościołach była na tyle duża, iż pociągnęła za sobą kryzys wiernych, a nawet doprowadziła do wewnętrznych podziałów

tamtejszego środowiska duchownych. Pontyfikat Benedykta XVI pokazał jak wielką spuściznę tuszowania problemu pedofilii w Kościele przez dziesięciolecia musiał na swoje barki wziąć ówczesny papież. Wypracował pewną ścieżkę do walki z tym zjawiskiem, która jednak nie pozwalała na likwidację istoty problemu. Okazało się bowiem, że przez lata wśród hierarchów kościelnych panowała istna zмова milczenia wobec nadużyć seksualnych względem nieletnich, których dopuszczali się duchowni Kościoła, a nawet wysoko postawieni rangą zwierzchnicy kościelni.

Bibliografia

- Aj, *Odszkodowania od Kościoła? Pedofilia wśród księży*, <http://www.polskieradio.pl/9/300/Artykul/948423,Odszkodowania-od-Kosciola-Pedofilia-wsrod-ksiezy>, 02.06.2016.
- Ak, *Archidiecezja Chicagowska za zwalczaniem pedofilii w Kościele*, <http://dzien-nikzwiazkowy.com/chicago/archidiecezja-chicagowska-za-zwalczaniem-pedofilii-w-kosciele>, 06.06.2016.
- ann/PAP, *Papież spotkał się z ofiarami pedofilii*, <http://wpolityce.pl/kosciol/266686-papiez-spotkal-sie-z-ofiarami-pedofilii>, 07.06.2016.
- atab, kan, pw, gsad, *Holandia: kościół tuszował przypadki molestowania*, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/holendrzy-kosciol-tuszowal-molestowanie,155452.html>, 03.06.2016.
- Bruncz D., *Seminarium duchowne w Diecezji St Pölten zamknięte!*, <http://www.ekumenizm.pl/koscioly/katolickie/seminarium-duchowne-w-diecezji-st-polten-zamknie>, 02.06.2016.
- Daniszewski J., *Catholicism losing ground in Ireland*, <http://www.latimes.com/news/la-fg-ireland17apr17-story.html>, 02.06.2016.
- Drisceoil F., *Only the Devil: The story of Fr Brendan Smyth*, <http://www.rte.ie/tv/scannal/BrendanSmyth.html>, 02.06.2016.
- Droga krzyżowa Papieża Benedykta*, <https://www.youtube.com/watch?v=nzEj8JCUrok>, 03.06.2016.
- fil//gak, *Papież zatwierdził specjalny wydział. Osądzi biskupów kryjących księży-pedofilów*, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/holendrzy-kosciol-tuszowal-molestowanie,155452.html>, 07.06.2016.
- Gk/PAP, *Belgia: 13 samobójstw wśród ofiar pedofilii w Kościele*, <http://www.newswweek.pl/belgia--13-samobojstw-wsrod-ofiar-pedofilii-w-kosciele,64389,1,1.html>, 02.06.2016.

- How paedophile priest was allowed to evade justice*, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/newsnight/8556659.stm>, 03.06.2016.
- IAR, PAP, bk, *ONZ krytykuje Watykan za stosunek do pedofilii. Włoska prasa po stronie Stolicy Apostolskiej*, <http://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/1042281,ONZ-krytykuje-Watykan-za-stosunek-do-pedofilii-Wloska-prasa-po-stronie-Stolicy-Apostolskiej>, 06.06.2016.
- IAR/PAP, *Tego w Europie jeszcze nie było – pozwalali samego papieża*, <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Szokujace-szczegoly-skandalu-w-chorze-katedralnym,wid,12049244,wiadomosc.html?ticaid=117442>, 03.06.2016.
- kg//gak/zp/PAP, *Księża oskarżani o pedofilię. Papież przeprosił za pedofilię w Kościele. Przez ponad 3 godziny rozmawiał z ofiarami*, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/papiez-przeprosil-za-pedofilie-w-kosciele-przez-ponad-3-godziny-rozmawial-z-ofiarami,447123.html>, 07.06.2016.
- Sorkowicz R. J., *Zdradziliście niewinnych młodych ludzi*, <http://www.fronda.pl/blogi/ks-rafal-sorkowicz-schr/zdradziliscie-niewinnych-mlodych-ludzi,35568.html>, 03.06.2016.
- Studnicki P., *Kościół, pedofilia, statystyka*, <http://www.fronda.pl/blogi/rzymskie-laboratorium/kosciol-pedofilia-statystyka,8663.html>, 03.06.2016.
- Lichnerowicz A., *Mówiono, że jesteśmy antychrystami, zdrajcami - zdradza szefowa największej organizacji zrzeszającej ofiary księży pedofilów w USA*, http://www.tokfm.pl/Tokfm/1,103454,13680457,_Mowiono__ze_jestesmy__antychrystami__zdrajcami__.html, 01.06.2016.
- Mc, *ONZ wyraża uznanie dla Watykanu ws. walki z pedofilią w Kościele*, <http://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/1133204,ONZ-wyraza-uznanie-dla-Watykanu-ws-walki-z-pedofilia-w-Kosciele>, 06.06.2016.
- McGarry P., *Abuse in institutions amounted to ,torture'*, <http://www.irishtimes.com/news/abuse-in-institutions-amounted-to-torture-1.610157>, 02.06.2016.
- Mg/mg, *Normae de gravioribus delictis: Wprowadzenie historyczne*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/kongregacje/kdwiary/wprowadzenie-sacramentorum_15072010.html, 01.06.2016.
- PAP, *Jezuici przepraszają za molestowanie w gimnazjum*, <http://fakty.interia.pl/swiat/news-jezuici-przepraszaja-za-molestowanie-w-gimnazjum,nId,874478>, 02.06.2016.
- PAP, *Zebrali dane z 10 lat: 135 przypadków pedofilii wśród księży*, <http://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/artykuly/391479,zebrali-dane-z-10-lat-135-przypadkow-pedofilii-wsrod-ksiezy.html>, 04.06.2016.
- Pawlicki J., *Irlandzcy księża: tysiąc gwaltów na dzieciach?*, <http://wyborcza.pl/1,75248,3534888.html>, 02.06.2016.
- pch, k, *Papież do ofiar pedofilii: księża i biskupi winni nadużyć będą ukarani*, <http://www.tvp.info/21825422/papiez-do-ofiar-pedofilii-ksieza-i-biskupi-winni-naduzyc-beda-ukarani>, 07.06.2016.

- Piaseczny J., *Kościół austriacki stanął w obliczu seksualnego skandalu*, <http://www.tygodnikprzeglad.pl/sodoma-seminarium>, 01.06.2016.
- Polak G., Krzysztof Tomasiak, *Benedykt XVI o grzechu Kościoła*, <https://ekai.pl/dossier/x64056/benedykt-xvi-o-grzechu-kosciola/>, 02.06.2016.
- Psz/PAP, *400 skarg ws. pedofilii w belgijskim Kościele*, <http://www.newsweek.pl/pedofilia-w-kosciele-w-belgii-ofiary-ksiezy-pedofilow,artykuly,380374,1.html>, 03.06.2016.
- Skandaliczne powitanie papieża przez schizmatyzujących kardynałów*, Berlin 2011, https://www.youtube.com/watch?v=_eJcKr6W7pk, 03.06.2016.
- Spadaro A. SJ, *Od Benedykta XVI do Franciszka. Kronika z przełomu pontyfikatów*, Warszawa 2014.
- Spotlight*, reż. T. McCarthy, scenariusz T. McCarthy J. Singer, 2015, 03.06.2016.
- Szymańska-Borginon K., *Biskup-pedofil kupował milczenie rodziny*, <http://www.rmfm24.pl/fakty/swiat/news-biskup-pedofil-kupowal-milczenie-rodziny,nId,291804>, 03.06.2016.
- tom (KAI), *Jan Paweł II i Benedykt XVI wobec nadużyć seksualnych, duchowieństwa*, www.ekai.pl, <https://ekai.pl/biblioteka/dokumenty/x1145/jan-pawel-ii-i-benedykt-xvi-wobec-naduzyc-seksualnych-duchowieństwa>, 01.06.2016.
- Walenciak D., *Kościół w Holandii zapłaci odszkodowania ofiarom pedofilów*, <http://www.ekumenizm.pl/koscioly/katolickie/kosciol-w-holandii-zaplaci-odszkodowania-ofiarom-pedofilow>, 04.06.2016.
- Widzyk A., *Szokujące szczegóły skandalu w chórze katedralnym*, <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Szokujace-szczegoly-skandalu-w-chorze-katedralnym,wid,12049244,wiadomosc.html?ticaid=117442>, 02.06.2016.
- Wilgocki M., *Watykan pokazuje statystyki. Przez ostatnie 10 lat wyrzucił za pedofilię ponad 800 księży*, http://wyborcza.pl/1,76842,15912068,Watykan_pokazuje_statystyki__Przez_ostatnie_10_lat.html, 06.06.2016.
- Zakrzewicz A., *Głosy spoza chóru*, Warszawa 2013.
- Zakrzewicz A., *Utrata koloratki za pedofilię*, <http://www.racjonalista.pl/kk.php/s1773>, 03.06.2016.
- Zawadzki M., *Dlaczego księży molestowali?*, http://wyborcza.pl/1,76842,9623403,Dlaczego_ksieza_molestowali_.html, 01.06.2016.
- Zespół wPolityce.pl, *Papież ustanowił komisję ds. zwalczania pedofilii w Kościele*, <http://wpolityce.pl/polityka/172754-papiez-ustanowil-komisje-ds-zwalczania-pedofilii-w-kosciele>, 06.06.2016.
- Zuchowicz K., *Papież osądzi biskupów kryjących pedofilię w Kościele? W Watykanie powstanie specjalny departament sądowy*, <http://natemat.pl/145285,papiez-osadzi-biskupow-kryjacych-pedofilie-w-kosciele-w-watykanie-powstanie-specjalny-departament-sadowy>, 07.06.2016.

Pedophilia in the Catholic Church during the pontificates of Benedict XVI and Pope Francis

Summary: One of the main internal social problems with which the institution of the Catholic Church struggles over the last two pontificates is the occurrence of pedophilia in its ranks. The article analyzes the difference in the approach to the problem over the last two pontificates, and the studied scale of the phenomenon and the territorial scope allow undoubtedly giving this practice a global character. Based on the analyzes of pontificates, the picture of the problem of pedophilia in the Church clearly emerges as a legacy after many years of policy of covering this type of sexual abuse by church leaders. The disclosure of cases of sexual abuse committed by ministers in individual countries was the direct cause of the crisis of the local universal Churches during the pontificate of Benedict XVI and Pope Francis.

Keywords: Catholic church, pedophilia, sexual abuse, canonic law, pontificate.